

Protocol van de sociale partners: Volledig openen voortgezet onderwijs

Opgesteld door AOb, CNV Onderwijs, FvOv en VO-raad.

Volledig openen van het voortgezet onderwijs

Het kabinet heeft op 24 juni 2020 besloten dat vanaf 1 juli – op basis van het advies van het OMT - de 1,5 meter afstand tussen alle leerlingen onderling in het voortgezet onderwijs wordt losgelaten. Dit geldt ook voor leerlingen in het vo die 18 jaar of ouder zijn. De afstand van 1,5 meter tussen onderwijspersoneel en leerlingen blijft wel gehandhaafd, net als tussen onderwijspersoneel onderling¹.

Vóór de zomervakantie mogen scholen de ruimte die vrijkomt door het schrappen van de 1,5 meter-regel tussen leerlingen desgewenst al gebruiken. Na de zomervakantie openen scholen hun deuren volledig. Daarmee accepteert het kabinet een beperkt risico op verdere verspreiding omdat de negatieve effecten van een langer durende beperkte openstelling zwaarder wegen. Dat betekent dat alle leerlingen weer op alle dagen naar school kunnen.

De hygiënemaatregelen van het RIVM blijven van kracht en het is extra van belang dat die worden nageleefd. In de Kamerbrief van het ministerie van VWS gaat het om:

- Een goede melding en monitoring van besmettingen.
- Het strikt toepassen van triage wanneer ouders/verzorgers en andere volwassenen (zijnde niet onderwijspersoneel) de school binnentreden².
- Het strikt toepassen van de overige hygiënemaatregelen.

Naar aanleiding van nieuwe ontwikkelingen rondom Covid-19, nieuwe inzichten vanuit de praktijk dan wel nieuwe richtlijnen vanuit het kabinet en/of het RIVM kan dit protocol herzien worden.

De oranje gearceerde voorschriften dienen toegepast te worden i.v.m. veiligheids- en hygiënemaatregelen. De niet-gearceerde aanbevelingen zijn praktische adviezen voor de uitvoering van dit protocol. Op de websites van de VO-raad, AOb, CNV Onderwijs en FvOv zijn Q&A's te vinden die ingaan op verschillende vragen omtrent de toepassing van dit protocol.

¹ In de praktijklessen in het beroepsgerichte onderwijs, de praktische vakken, het praktijkonderwijs en in noodsituaties is het afstand houden tussen leerling en docent niet altijd mogelijk, dus daar houden leerlingen en docenten zoveel als mogelijk 1,5 meter afstand. Dit is een door het RIVM toegestane maatregel. Bij de vakken waar dit van toepassing is, treden het betrokken onderwijspersoneel en de schoolleiding met elkaar in overleg.

² zie voor meer informatie: <https://www.rivm.nl/documenten/triage-bezoekers>

Uitgangspunten van sociale partners voor het voortgezet onderwijs

Indien het kabinet aangeeft dat het openen van scholen veilig kan, mede gebaseerd op onderzoek en richtlijnen van het RIVM, zorgen scholen dat het veilig is.

1. Richtlijnen van het RIVM en het daarop gebaseerde, door de sociale partners opgestelde, protocol zijn voor **iedereen leidend**.
2. Schoolbesturen voldoen aan hun arbowet-verplichtingen als zij hun werknemers voorlichten over de maatregelen die zij tegen de besmettingsrisico's hebben getroffen en hen instrueren over de wijze waarop zij de RIVM-richtlijnen moeten naleven. Besturen dienen toe te zien op het naleven van de instructies. Werkgevers voeren hierover overleg met de PMR.
3. Vanaf 1 juli komt de 1,5 meter afstand tussen alle leerlingen onderling in het voortgezet onderwijs te vervallen. Tussen onderwijspersoneel en leerlingen, en tussen onderwijspersoneel onderling blijft de 1,5 meter afstand wel gehandhaafd³. Vóór de zomervakantie mogen scholen de ruimte die vrijkomt door het schrappen van de 1,5 meter-regel tussen leerlingen desgewenst al gebruiken. Na de zomervakantie openen scholen hun deuren volledig.
4. Onderwijs is een van de vitale sectoren in onze samenleving. Onderwijspersoneel dat gezond is, is beschikbaar voor het verzorgen van het onderwijs op de school. Een personeelslid dat niet tot de risicogroep behoort (en dus op locatie werkt) maar zich wel ernstig zorgen maakt, gaat hierover in gesprek met zijn werkgever. In dat gesprek wordt beoordeeld of en hoe tot afspraken gekomen kan worden over de precieze invulling van de werkzaamheden. De bedrijfsarts kan bij dit gesprek worden betrokken. Medische informatie van de werknemer hoeft niet gedeeld te worden met de werkgever of collega's. Verder geldt:
 - a. Onderwijspersoneel dat behoort tot [medische risicogroepen](#) krijgt het advies om niet deel te nemen aan het onderwijsproces op locatie (dit is de keuze van de medewerker in overleg met de werkgever). Over de invulling van het werken op afstand voert de werknemer overleg met de werkgever.
 - b. Onderwijspersoneel met gezinsleden/huisgenoten die behoren tot [medische risicogroepen](#) krijgt het advies om niet deel te nemen aan het onderwijsproces op locatie (dit is de keuze van de medewerker in overleg met de werkgever). Over de invulling van het werken op afstand voert de werknemer overleg met de werkgever.
5. In het geval dat er binnen een school docenten zijn die tot de medische risicogroepen behoren of risico's in de thuissituatie hebben, kan een school besluiten - in overleg met de medezeggenschap en de docent(en) in kwestie - of en op welke wijze onderwijs op afstand wordt geboden. Hierbij wordt in ieder geval meegenomen dat een docent niet *op hetzelfde moment* afstandsonderwijs en fysiek

³ In de praktijklessen in het beroepsgerichte onderwijs, de praktische vakken, het praktijkonderwijs en in noodsituaties is het afstand houden tussen leerling en docent niet altijd mogelijk, dus daar houden leerlingen en docenten zoveel als mogelijk 1,5 meter afstand. Dit is een door het RIVM toegestane maatregel. Bij de vakken waar dit van toepassing is, treden het betrokken onderwijspersoneel en de schoolleiding met elkaar in overleg.

onderwijs geeft. Daarnaast wordt rekening gehouden met de belastbaarheid en normjaartaak van medewerkers.

6. Schoolbesturen gaan over de nadere praktische en onderwijsinhoudelijke invulling op school in overleg met hun medezeggenschapsraad en maken hierover afspraken. Bij de uitvoering van dit protocol wordt de medezeggenschapsraad betrokken op basis van de WMS, waarbij de termijnen voor overleg in redelijkheid worden ingevuld, zodanig dat snel besluiten kunnen worden genomen.
7. Om de druk op het openbaar vervoer te kunnen blijven verlagen, worden leerlingen (en personeel) verzocht om zoveel mogelijk op de fiets te komen dan wel zich te laten brengen en halen door een ouder/verzorger.

Scholen maken afspraken met de regionale vervoerder over het gebruik van openbaar vervoer.

Scholen die dagelijks minder dan 100 leerlingen in het OV naar school krijgen, zijn - na eenmalige afmelding bij de vervoerder - uitgezonderd van deze afspraken. De volledige afspraken en het proces vindt u in het 'Afsprakenkader Veilig Vervoer VO'. Voor het leerlingenvervoer, o.a. in het speciaal onderwijs, blijft de gemeente verantwoordelijk zoals deze dat nu ook is.

Het protocol Volledig openen voortgezet onderwijs

1. Hygiëne en veiligheid	
Algemeen	
De RIVM-richtlijnen zijn leidend. Dat betekent:	<ul style="list-style-type: none">○ Volwassenen en leerlingen houden 1,5 meter afstand van elkaar. Dit geldt ook voor volwassenen onderling⁴.○ We wassen onze handen meerdere keren per dag goed ten minste 20 seconden. Dit gebeurt in ieder geval bij binnenkomst in het lokaal, voor de pauze, na de pauze en na toiletbezoek.○ We schudden geen handen.○ We hoesten en niezen in onze elleboog.○ We zitten niet aan ons gezicht.
Klachten en thuisblijfregels	
Een personeelslid/leerling met de volgende (luchtweg)klachten blijft thuis bij:	<ul style="list-style-type: none">○ Neusverkoudheid.○ Hoesten.○ Moeilijk ademen/benauwdheid.○ Bij verhoging of koorts○ Plotseling verlies van reuk of smaak
Een personeelslid/leerling blijft thuis als iemand in het huishouden verhoging of koorts en/of benauwdheidsklachten heeft.	
Een personeelslid/leerling mag weer naar school als iedereen binnen het huishouden 24 uur geen klachten heeft.	
Conform richtlijn RIVM: Wanneer een leerling gedurende de dag klachten ontwikkelt (verhoging, koorts, neusverkoudheid, hoesten en/of moeilijk ademen/benauwdheid) gaat de leerling naar huis. Ouders/verzorgers worden hierover geïnformeerd. Ook eventuele broers of zussen worden bij koorts en/of benauwdheidsklachten hierover geïnformeerd en naar huis gestuurd.	
Conform richtlijn RIVM: Wanneer een personeelslid gedurende de dag klachten ontwikkelt (verhoging, koorts, neusverkoudheid, hoesten en/of moeilijk ademen/benauwdheid) gaat het personeelslid naar huis.	
Leerlingen die behoren tot een risicogroep kunnen worden vrijgesteld van fysiek onderwijs. Dit is de beslissing van ouder(s)/verzorger(s) in overleg met de school. Bij langdurig thuisblijven van de leerling treden de reguliere processen rondom passend onderwijs in werking.	
Leerlingen van wie gezinsleden tot de risicogroep behoren kunnen worden vrijgesteld van fysiek onderwijs. Dit is de beslissing van ouder(s)/verzorger(s) in overleg met de school. Bij langdurig thuisblijven van de leerling treden de reguliere processen rondom passend onderwijs in werking.	

⁴ In de praktijklessen in het beroepsgerichte onderwijs, de praktische vakken, het praktijkonderwijs en in noodsituaties is het afstand houden tussen leerling en docent niet altijd mogelijk, dus daar houden leerlingen en docenten zoveel als mogelijk 1,5 meter afstand. Dit is een door het RIVM toegestane maatregel. Bij de vakken waar dit van toepassing is, treden het betrokken onderwijspersoneel en de schoolleiding met elkaar in overleg.

Bij een ongewoon aantal leerlingen met klachten neemt de school contact op met de GGD. Deze passage kan worden herzien op het moment dat het testbeleid wijzigt.

Iedereen met aan Covid-19 gerelateerde klachten kan zich laten testen. Zie m.b.t. de instructies ook <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-covid-19/testen>

Positief getest op Covid-19

Een personeelslid/leerling die positief getest is op Covid-19 moet tenminste 7 dagen thuisblijven na start van de symptomen en uitzielen. Het personeelslid/leerling mag pas weer naar school als hij/zij na deze 7 dagen ook 24 uur geen klachten meer heeft. Zie ook <https://lci.rivm.nl/leefregels>

Als iemand in het huishouden van het personeelslid/leerling positief getest is voor COVID-19, moet hij/zij 14 dagen thuisblijven (omdat de gezinsleden tot en met 14 dagen na het laatste contact met deze persoon nog ziek kunnen worden). Het personeelslid/leerling kan weer naar school als iedereen in het huishouden 24 uur klachtenvrij is.

Quarantaine: Ouders die met hun kinderen naar een land reizen waar code oranje of rood geldt, of een land of gebied dat tijdens de vakantie wijzigt van code geel naar code oranje of rood, worden dringend geadviseerd bij thuiskomst 14 dagen in quarantaine te gaan. Het in quarantaine gaan zal niet leiden tot een verzuimmelding bij de Inspectie.

Scholen zullen, in overleg met de ouders, naar de mogelijkheden kijken voor afstandsonderwijs gedurende de quarantaine periode.

Voor personeel geldt dat ook zij in quarantaine moeten indien zij terug komen uit een oranje of rood gebied.

Deze richtlijnen vragen:

- Heldere communicatie over veiligheids- en hygiënemaatregelen en over het verder heropenen van de school richting personeel, ouders en leerlingen:
 - Er zijn posters met de belangrijkste voorzorgsmaatregelen beschikbaar gesteld die scholen kunnen downloaden en uitprinten.
 - De helpdesk van de VO-raad is beschikbaar voor vragen over de inhoud van het protocol.
 - Op de [website](#) van de Inspectie van het Onderwijs is meer informatie beschikbaar over de rol van de Inspectie van het Onderwijs ten aanzien van dit protocol.
- Duidelijkheid over de genomen maatregelen binnen de school. Hiervoor kunnen door de school gedragsregels gemaakt zodat de veiligheid van leerlingen en docenten zoveel mogelijk kan worden gewaarborgd. Bestaande huisregels van de school kunnen worden aangevuld met de richtlijnen die door het RIVM zijn opgesteld en verwerkt in dit protocol.
- Bij het dagelijks intensief schoonmaken van de school ligt de nadruk op contactpunten en de toiletbediening, alsmede de materialen waarmee onderwijspersoneel in aanraking komt.

2. In de leslokalen

In elk lokaal zijn papieren zakdoeken, water en zeep, of desinfecterende handgel aanwezig, om handen te wassen en de tafels schoon te maken.
Bij binnenkomst in het lokaal wassen leerlingen en docenten hun handen met water en zeep, of desinfecterende handgel. Dit vereist heldere instructies.
Docenten en ander onderwijspersoneel nemen na binnenkomst hun eigen tafels af met water en zeep/allesreiniger (geen desinfectiemiddel) en herhalen dit bij het verlaten van het lokaal. Materialen die door meerdere personeelsleden worden gebruikt, worden met regelmaat schoon gemaakt. Dit geldt ook voor werkplekken en gereedschappen in praktijklokalen.
In ieder lokaal zijn prullenbakken aanwezig en deze worden dagelijks geleegd.
Ventilatie: Lucht lokalen en andere ruimtes meerdere keren per dag door ramen en deuren 10-15 minuten per keer tegenover elkaar open te zetten. Verder is het goed om recirculatie binnen één gemeenschappelijke ruimte waar meerdere personen gedurende langere tijd bij elkaar zijn, te vermijden. Het gaat hier dan niet om recirculatie van lucht tussen verschillende ruimtes. Vermijd verder het ontstaan van luchtstromen door mobiele (zwenk)ventilatoren en airco's in gemeenschappelijke ruimtes. Indien er geen andere mogelijkheid is tot verkoeling, zorg er dan voor dat er geen luchtstroom van persoon naar persoon gaat. Voor een volledig overzicht van richtlijnen rondom ventilatie wordt verwezen naar de handreiking die door de VO-raad samen met PO-raad en Ruimte-OK is opgesteld en naar de algemene richtlijnen van het RIVM https://lci.rivm.nl/ventilatie-en-covid-19 .
Zorg ervoor dat personeel zo weinig mogelijk rondloopt tijdens een les.

3. Op de gang en in de pauze

Om de 1,5 meter afstand tussen leerlingen en onderwijspersoneel en tussen personeel onderling zo goed mogelijk te waarborgen, kunnen vaste looproutes of looppaden binnen de school worden aangebracht.
Gespreide pauzes kunnen bijdragen aan het verminderen van de piekdruk op de gangen, in de aula of in de kantine.
Richt de personeelskamer dusdanig in dat er 1,5 meter afstand tussen onderwijspersoneel gehouden kan worden.
Ventilatie: Lucht lokalen en andere ruimtes meerdere keren per dag door ramen en deuren 10-15 minuten per keer tegenover elkaar open te zetten. Verder is het goed om recirculatie binnen één gemeenschappelijke ruimte waar meerdere personen gedurende langere tijd bij elkaar zijn, te vermijden. Het gaat hier dan niet om recirculatie van lucht tussen verschillende ruimtes. Vermijd verder het ontstaan van luchtstromen door mobiele (zwenk)ventilatoren en airco's in gemeenschappelijke ruimtes. Indien er geen andere mogelijkheid is tot verkoeling, zorg er dan voor dat er geen luchtstroom van persoon naar persoon gaat. Voor een volledig overzicht van richtlijnen rondom ventilatie wordt verwezen naar de handreiking die door de VO-raad samen met PO-raad en Ruimte-OK is opgesteld en naar de algemene richtlijnen van het RIVM https://lci.rivm.nl/ventilatie-en-covid-19 .

De kantine kan open. De school gaat met de cateraar in gesprek over de wijze waarop de kantine open kan, met inachtneming van de veiligheids- en hygiënemaatregelen.

4. Bij aankomst en vertrek

Bij de ingang(en) van iedere schoollocatie worden de geldende veiligheids- en hygiënemaatregelen zichtbaar gecommuniceerd.

5. Vervoer

Scholen maken afspraken met de regionale vervoerder over het gebruik van openbaar vervoer.

Scholen van wie dagelijks minder dan 100 leerlingen met het OV naar school gaan zijn, na eenmalige afmelding bij de vervoerder, uitgezonderd van deze afspraken. De volledige afspraken en het proces vindt u in het ['Afsprakenkader Veilig Vervoer VO'](#).

6. Activiteiten

Ouders kunnen worden uitgenodigd op school (voor bijvoorbeeld oudergesprekken of vieringen) met het strikt toepassen van triage en de inachtneming van de veiligheids- en hygiënemaatregelen. Scholen worden geadviseerd hier terughoudend mee om te gaan en zoveel mogelijk rekening te houden met rustige tijdstippen. Online contact tussen school en ouders wordt geadviseerd.

Voor groepsactiviteiten zoals studiereizen, vieringen, voorstellingen en excursies gelden de algemene richtlijnen vanuit de overheid voor bijeenkomsten buiten het reguliere lesaanbod. De afweging over het al dan niet organiseren van groepsactiviteiten wordt op school- of bestuursniveau gemaakt binnen de richtlijnen van het RIVM. In het geval van buitenlandse reizen is het noodzakelijk de nationale en lokale afspraken te kennen en rekening te houden met het feit dat deze snel kunnen wijzigen.

7. Onderwijs – zorg

Zorgverlening in de school, door bijvoorbeeld ambulante jeugdhulp, kan weer worden opgestart.

8. Stages

Stages van leerlingen kunnen doorgang vinden als:

- De richtlijnen van het RIVM en van de sector waarin de stagiair werkzaam is, worden nageleefd door de leerling en de stageorganisatie.

9. Praktische vakken

Besteed specifiek aandacht aan praktische vakken met meer contact tussen leerling en docent. Pas de praktische activiteiten zoveel mogelijk aan, waarbij 1,5 meter afstand tussen docent en leerling zoveel mogelijk blijft gewaarborgd. Indien het waarborgen van de 1,5 meter afstand niet mogelijk blijkt, worden bepaalde onderdelen waar mogelijk op een andere manier georganiseerd (bewegingsonderwijs, handvaardigheid, techniek etc.). Dit is een – door het RIVM toegestane - afwijking van de landelijke

<p>maatregelen. Bij de vakken waar dit van toepassing is, treden het betrokken onderwijspersoneel en de schoolleiding met elkaar in overleg.</p> <p>Hierbij is ook extra aandacht voor schoonmaak van materialen waarmee docenten in aanraking komen noodzakelijk.</p>
<p>Het in groepsverband geforceerd verheffen van de stem is verboden. Hierbij gaat het onder meer om hard meezingen bij concerten en optredens, spreekkoren en schreeuwen.</p> <p>We raden daarom af om te zingen tijdens de muzieklessen.</p> <p>Koren en zangensembles kunnen wel weer repeteren en optreden. Indien duidelijk is dat het RIVM advies dat geldt bij koren en ensembles ook kan gelden voor het onderwijs zal het protocol worden gewijzigd.</p>
<p>Het bewegingsonderwijs kan vanaf 1 juli zowel buiten als binnen worden gegeven. Zie ook https://www.kvlo.nl/hulp-en-advies/juridisch-onderwijs-cao/onderwijs.html voor het protocol LO voor VO en VSO/PRO.</p>

<p>10. Praktijkonderwijs en beroepsgerichte vakken</p>
<p>Voor het praktijkonderwijs en beroepsgerichte vakken worden theorie- en praktijkvakken gegeven. Voor de uitvoering van de theorievakken en lessen gelden dezelfde voorzorgsmaatregelen zoals deze worden voorgesteld binnen de richtlijnen voor veiligheid en hygiëne van het RIVM en als zodanig opgesteld in dit protocol.</p>
<p>In de praktijklessen in het beroepsgerichte onderwijs, het praktijkonderwijs en in noodsituaties is het afstand houden tussen leerling en docent niet altijd mogelijk, dus daar houden leerlingen en docenten zoveel als mogelijk 1,5 meter afstand. Dit is een – door het RIVM toegestane - afwijking van de landelijke maatregelen. Bij de vakken waar dit van toepassing is treden het betrokken onderwijspersoneel en de schoolleiding met elkaar in overleg.</p>
<p>De afspraken met betrekking tot het leerlingenvervoer in het ‘Afsprakenkader Veilig Vervoer VO’ zijn ook van toepassing op het praktijkonderwijs.</p>
<p>De Stichting Platforms VMBO en de Sectorraad Praktijkonderwijs hebben servicedocumenten ontwikkeld met meer informatie over respectievelijk het beroepsgerichte vmbo en het praktijkonderwijs.</p>

<p>11. ISK</p>
<p>Communiceer over de nieuwe afspraken en regels op school, zowel met de leerlingen als de ouders/verzorgers. In eenvoudige taal, met pictogrammen en waar mogelijk/nodig ook in de moedertaal. Denk hierbij aan inzet van Google Translate.</p>
<p>Voor meer informatie kunt u terecht op de LOWAN-website.</p>

<p>12. Voortgezet speciaal onderwijs</p>
<p>Voor het voortgezet speciaal onderwijs is door de sociale partners in het primair onderwijs een protocol ontwikkeld dat is afgestemd op dit protocol. Dit protocol is hier te vinden.</p>